

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การฟื้นฟูสภาพของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นปัญหาที่สำคัญของการจัดการศึกษา ทั้งในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน การฟื้นฟูสภาพของนักศึกษาไม่เพียง แต่เป็นการสูญเสียโอกาสทางการศึกษาของนักศึกษาเหล่านั้น แต่ยังเป็นการสะท้อนถึงต้นทุนทางสังคมที่สูญเสียไปในการลงทุนทางการศึกษา เพราะในขณะที่นักศึกษากำลังทำการศึกษา เขาเหล่านั้น สูญเสียโอกาสในการทำงานหรือสูญเสียรายรับจากค่าจ้างที่พึงได้จากการทำงาน นอกจากนี้ยังเกิดผลกระทบภายนอก (externality) กล่าวคือ ค่าใช้จ่ายในการลงทุนทางการศึกษาหรือค่าใช้จ่ายที่สูญเสียไป ในขณะที่ทำการศึกษากลับไม่ได้รับผลตอบแทน (benefit) ในรูปของทักษะและความชำนาญของแรงงานที่เกิดขึ้นจากการศึกษาแต่อย่างใด

มหาวิทยาลัยพายัพซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่จัดตั้งโดยสภาคริสตจักรในประเทศไทย และเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งแรกของประเทศไทยก็ประสบกับปัญหาการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษาในระดับสูงเช่นกัน แนวโน้มของการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษาในระหว่างปีการศึกษา 2537 – 2540 อยู่ในระดับที่น่าวิตก กล่าวคือ อัตราส่วนนักศึกษาที่ฟื้นฟูสภาพในแต่ละปีการศึกษาอยู่ระหว่าง ร้อยละ 14 - 17

ตารางที่ 1.1 เปรียบเทียบสัดส่วนนักศึกษาที่ฟื้นฟูสภาพทั้งหมดต่อจำนวนนักศึกษาทั้งหมด
ของมหาวิทยาลัยพายัพ ปีการศึกษา 2537 – 2540

ปีการศึกษา	จำนวนนักศึกษาที่ ฟื้นฟูสภาพ (คน)	จำนวนนักศึกษา ทั้งหมด (คน)	สัดส่วนร้อยละ
2537	1,014	6,604	15.354
2538	1,013	7,025	14.419
2539	1,316	7,645	17.213
2540	1,225	8,298	14.762

ที่มา : สำนักทะเบียนและบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพ, รายงานประจำปี 2537 – 2540

หมายเหตุ : พิจารณาเฉพาะนักศึกษาภาคปกติ ไม่นับรวมนักศึกษาภาคค่ำและนักศึกษา
ในระดับบัณฑิตศึกษา

จำนวนนักศึกษาผันสภาพภาพที่เพิ่มสูงขึ้นโดยเฉลี่ยนี้ได้สะท้อนปัญหาที่สำคัญคือความสูญเสียในการลงทุนทางการศึกษา จากการศึกษาของปีฉัตร สุภากุล และคณะ (2542) พบว่า การผันสภาพภาพของนักศึกษาในช่วงปีการศึกษา 2537 - 2540 ทำให้เกิดการสูญเสียต้นทุนในการลงทุนทางการศึกษาทั้งต้นทุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาของนักศึกษาที่ผันสภาพภาพ (ประกอบด้วย ค่าเล่าเรียน ค่าบำรุงและ ค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าหอพัก ค่าใช้จ่ายประจำวัน ค่าเอกสาร และ ค่าเครื่องแต่งกาย เป็นต้น) และต้นทุนค่าเสียโอกาส (opportunity cost) (ซึ่งเป็นต้นทุนที่นักศึกษาซึ่งผันสภาพภาพต้องสูญเสียไปจากรายรับที่คาดว่าจะเกิดจากกิจกรรมต่างๆ ในช่วงเวลาที่นักศึกษาเข้ารับการการศึกษา) โดยต้นทุนทั้งสองส่วนนี้รวมเรียกว่าต้นทุนรวมส่วนบุคคลในการลงทุนทางการศึกษา จากรายงานการศึกษาดังกล่าวพบว่าความสูญเสียของต้นทุนทางการศึกษามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นโดยตลอด จาก 82 ล้านบาท ในปีการศึกษา 2537 เพิ่มขึ้นเป็น 104 ล้านบาท ในปีการศึกษา 2540 (ตารางที่ 1.2)

ตารางที่ 1.2 ต้นทุนรวมส่วนบุคคลในการลงทุนทางการศึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพ ที่ผันสภาพภาพ ในปีการศึกษา 2537 - 2540

หน่วย : ล้านบาท

ปีการศึกษา	ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการศึกษา	ต้นทุนค่าเสียโอกาส	ต้นทุนรวมส่วนบุคคล
2537	46.35	35.51	81.86
2538	50.67	38.01	88.68
2539	56.10	49.87	105.97
2540	58.21	46.22	104.43

ที่มา : ปีฉัตร สุภากุล, จิระ บุรีคำ, และศุภโชค โกยตุลย์. (2542) "การวิเคราะห์ต้นทุนรวมส่วนบุคคลในการลงทุนทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา : กรณีศึกษาการผันสภาพภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ ปีการศึกษา 2537 - 2540"

เมื่อพิจารณาความรุนแรงของการผันสภาพภาพโดยเฉพาะนักศึกษาที่ผันสภาพภาพ ในช่วงปี พ.ศ. 2538 จนถึง พ.ศ. 2542 พบว่าจำนวนนักศึกษาที่ผันสภาพภาพด้วยสาเหตุเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 1.5 และนักศึกษาที่ผันสภาพภาพที่ได้รับผลการเรียนในระดับ F รายวิชาใดรายวิชาหนึ่ง จำนวน 3 ครั้งมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจาก 175 คน ในปี พ.ศ. 2538 เป็น 370 คน ในปี 2542 ซึ่งเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิมถึง 2 เท่า (ตารางที่ 1.3)

ตารางที่ 1.3 แสดงจำนวนนักศึกษาที่ฟื้นฟูสภาพด้วยสาเหตุเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 1.5 และได้รับผลการเรียนในระดับ F รายวิชาใดวิชาหนึ่ง 3 ครั้ง

ปีการศึกษา	จำนวนนักศึกษาที่ฟื้นฟูสภาพ (คน)	สัดส่วนร้อยละ
2538	175	2.79
2539	190	2.73
2540	229	3.01
2541	294	2.75
2542	370	4.35

ที่มา : สำนักทะเบียนและบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยพายัพ, รายงานประจำปี 2538 – 2542

จากตารางที่ 1.3 จะเห็นได้ว่าจำนวนนักศึกษาที่ฟื้นฟูสภาพเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับนั้น อาจจะสะท้อนให้เห็นถึงความผิดพลาดของการจัดการศึกษา อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากการจัดการศึกษาแล้ว การฟื้นฟูสภาพของนักศึกษายังมีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ จนมีผลกระทบที่ทำให้ต้องฟื้นฟูสภาพในที่สุด ซึ่งสมควรจะต้องมีการศึกษาปัจจัยต่างๆ ว่ามีผลกระทบต่อสภาพอย่างไร อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอนและการให้คำแนะนำปรึกษาของอาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่ปรึกษาต่อไป

ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้ได้มุ่งศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ ทั้งปัจจัยลักษณะทั่วไปและปัจจัยเกี่ยวพันทางการศึกษา โดยมุ่งพิจารณาถึงอิทธิพลของปัจจัยดังกล่าวว่ามีผลต่อการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษามากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะได้ให้ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายการจัดการเรียนการสอนในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลและพฤติกรรมกรเรียนของนักศึกษาที่ฟื้นฟูสภาพ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบผลกระทบของปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ
2. เพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาการฟื้นฟูสภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ และเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

1.4 สถานที่ทำการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลนักศึกษาที่พ้นสถานภาพของมหาวิทยาลัยพายัพ จะเก็บจากนักศึกษาที่พ้นสถานภาพของมหาวิทยาลัยพายัพ ในปีการศึกษา 2542 โดยทำการเก็บข้อมูลในช่วงการรับสมัครนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยพายัพ ช่วงเดือนมีนาคม - พฤษภาคม 2543 และนักศึกษาที่พ้นสถานภาพของมหาวิทยาลัยพายัพในปีการศึกษา 2543 โดยทำการเก็บข้อมูลในช่วงการรับสมัครนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยพายัพช่วงเดือนมีนาคม - พฤษภาคม 2544 ณ ห้องสารนิเทศ อาคารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยพายัพ เขตแม่ดาว จังหวัดเชียงใหม่

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพ้นสถานภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ จะศึกษาจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ ไม่นับรวมนักศึกษาภาคค่ำของมหาวิทยาลัยพายัพที่พ้นสถานภาพด้วยสาเหตุระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.5 หรือ ได้รับความสำเร็จในระดับ F ในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง 3 ครั้ง ตามระเบียบการทั่วไปของมหาวิทยาลัยพายัพ ปีการศึกษา 2542 ทั้งนี้ไม่นับรวมการพ้นสถานภาพที่มาจากสาเหตุลาออก การขาดการติดต่อกับมหาวิทยาลัยเกิน 60 วัน เสียชีวิต หรือปลอมแปลงเอกสาร เป็นต้น

1.6 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

มหาวิทยาลัยพายัพ หมายถึง มหาวิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพ ภาคปกติ ไม่นับรวมนักศึกษาภาคค่ำ จังหวัดเชียงใหม่

การพ้นสถานภาพ หมายถึง การพ้นสถานภาพจากการเป็นนักศึกษา เนื่องจากนักศึกษาได้รับเกรดเฉลี่ยสะสมไม่ถึง 1.50 หรือการได้รับความสำเร็จในระดับ F ในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง 3 ครั้ง